

DJEČJI VRTIĆ
" CVRČAK I MRAV "

PROGRAM RADA VRTIĆA KAO EKO – ŠKOLE ZA PED.GOD. 2022./2023.

Rujan 2022.

UVOD

Međunarodne Eko-škole su program osmišljen za provedbu smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini škola odnosno vrtića. Program određuje način na koji se odgojno-obrazovni sadržaji o zaštiti okoliša, kao dio redovnih programa, primjenjuju u svakodnevnom životu. Eko-škole su program i sustav nagrađivanja na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini. Odgojne ustanove koje ga prihvate i provode nagrađuju se statusom Eko-škole, Zelenom zastavom sa znakom Eko-škole, poveljom Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš, pravo na logo (znak vrtića), stječu mogućnost medijske promidžbe u Hrvatskoj i svijetu te razne poklone od lokalne zajednice kumova (sponzora) i dr.

Koordinator programa na međunarodnoj razini je Foundation for Environmental Education – FEE (Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš). Koordinator na nacionalnoj razini je Udruga Lijepa naša (Association «Lijepa naša»). Predsjednik Udruge Lijepa naša i Hrvatskog povjerenstva FEE je dr. sc. Ante Kutle. Regionalna koordinatorica je prof. Ana Molnar iz OŠ Vladimir Gortan u Rijeci. Koordinatorica za provedbu programa u Dječjem vrtiću «Crvčak i mrav» u Triblju je pedagoginja Iva Baldo Karlič.

Opća načela odgoja i obrazovanja za okoliš:

- usklađivanje programa Eko-škola hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu
- uvođenje posebnih programa zaštite okoliša
- stalno usavršavanje učitelja/odgojitelja
- interdisciplinarni pristup odgoju i obrazovanju za okoliš
- osnivanje centara odgoja i obrazovanja za okoliš
- opremanje škola/vrtića literaturom s tematikom zaštite okoliša

Opći ciljevi zaštite okoliša u programu Eko-škole:

- snimiti stanje – okoliš vrtića, naselja
- utvrditi probleme i mogućnosti rješenja
- predvidjeti i upozoriti na nove probleme, pokušati ih spriječiti
- dati prednost održivom razvitku
- unaprijediti kakvoću življenja
- organizirati akcije s ciljem promicanja životnih i radnih uvjeta
- zaštititi prirodu i očuvati prirodne izvore
- upoznati i štiti biološku raznolikost eko-sustava
- poticati i osmišljavati rad u okolišu
- nastojati ispraviti štete počinjene u okolišu
- upozoravati javnost o problematici okoliša
- informirati javnost o realizaciji eko-aktivnosti.

Opći cilj programa u Dječjem vrtiću "Crvčak i mrav" je ugraditi odgoj i obrazovanje za okoliš u sve segmente odgojno-obrazovnog procesa kao i u svakodnevni život djece i djelatnika.

Osnovna zadaća programa u Dječjem vrtiću "Crvčak i mrav" je odgojiti mlade generacije osjetljive na pitanja okoliša i osposobiti ih za donošenje odluka o razvitku društva u budućnosti.

1. KORAK : EKO - ODBOR

Eko-odbor Dječjeg vrtića "Cvrčak i mrav" čine predstavnici djelatnika vrtića, predstavnici roditelja te predstavnici eko-kumova te osnivača vrtića. Zadaća eko-odbora je da prati rad vrtića kao međunarodne eko-škole te da pomaže u realizaciji planiranih aktivnosti.

Članovi Eko-odbora :

1. Sandra Miculinić – ravnateljica dječjeg vrtića
2. Iva Baldo Karlić – pedagoginja, eko-koordinatorica u vrtiću
3. Ana Milković – predstavnica odgajatelja iz Bribira
4. Jasmina Antić – predstavnica odgajatelja iz Triblja
5. Paula Banušić – zdravstvena voditeljica, predstavnik nepedagoškog osoblja
6. _____ – predstavnik roditelja iz Bribira
7. _____ – predstavnik roditelja iz Triblja
8. Danijel Grbić – načelnik Vinodolske općine
9. Alenka Spoja – direktorica TZ Vinodolske općine
10. Franko Gržetić – direktor KTD Eko-murvica
11. Boris Glavan – direktor HE «Vinodol» pogon Tribalj, predsjednik Upravnog vijeća
12. Haris Petrinović – predsjednik DVD Bribir
13. Igor Uremović – direktor VIO „Žrnovnica“
14. Nikolina Mijić – direktor Poduzetničkog centra „Vinodol“
15. Ivica Jerčinović – direktor LAG-a Vinodol

Kumovi eko-vrtića „Cvrčak i mrav“ :

- Vinodolska općina
- TZ Vinodolske općine
- KTD Eko-murvica iz Crikvenice
- HE «Vinodol», pogon Tribalj
- DVD Bribir
- VIO „Žrnovnica“
- Poduzetnički centar „Vinodol“
- LAG Vinodol

Eko-odbor se obično sastaje tijekom listopada ili studenog. Na sastanku se daje osvrt na provedene eko-aktivnosti, predstavlja plan rada u području odgoja i obrazovanja za održivi razvoj za tekuću pedagošku godinu te dogovaraju mogući načini kako bi eko-kumovi mogli pomoći pri realizaciji planiranih aktivnosti. Na sastanku eko-odbora redovito se vodi zapisnik.

2. KORAK : OCJENA STANJA OKOLIŠA

Ovaj korak odnosi se na pregled trenutnog stanja okoliša. Prosuđuje se koliko se opterećuje okoliš, koliko se proizvodi otpada, troši energente (struju) i vodu, kakav je vanjski okoliš, te kolika je zastupljenost odgoja i obrazovanja za zaštitu okoliša u planiranim aktivnostima.

- **Postupanje s otpadom:** U svim objektima Dječjeg vrtića "Cvrčak i mrav" osiguran je dovoljan broj posuda za odlaganje otpada, kako u unutarnjem tako i na vanjskom prostoru. U objektu Tribalj formiran je i tzv. eko-otok u kojem se nalaze posude za odvajanje starog papira, plastike i baterija. U kuhinji se još odvaja otpadno jestivo ulje. Prikupljeni otpad za recikliranje se djelomično iskorištava za izradu didaktike od pedagoški neoblikovanih materijala, a ostatak se predaje nadležnoj komunalnoj tvrtki koja ga zbrinjava na ekološki najprihvatljiviji način. Dokumenti se uglavnom čuvaju u digitalnom obliku, dok se samo najvažniji dokumenti printaju.
- **Uporaba energije:** obraća se pozornost na rad radijatora i klima uređaja. Svjetla se gase kada u prostoriji ima dovoljno dnevnog svjetla te kada se napušta prostorija. U sobama dnevnog boravka djece nalaze se i sagovi i zavjese. Elektronička oprema se gasi kada je izvan upotrebe. Redovito se provjerava potrošnja energenata.
- **Voda:** obraća se pozornost da slavine ne kapaju i da vodokotlići ne propuštaju. U slučaju kvara, odmah se otklanja. Redovito se provjerava potrošnja vode.
- **Promet:** Djelatnici vrtića na posao dolaze osobnim automobilima s obzirom da na području Vinodolske općine nije osiguran javni prijevoz kao i da nisu svi djelatnici sa područja općine. Većinu djece roditelji također dovoze automobilima s obzirom na udaljenost od mjesta stanovanja do vrtića. Minimalno jednom godišnje organiziramo tzv. biciklijadu kako bismo potakli sportsko ponašanje kod djece te ih educirali o ponašanju u prometu.
- **Zdrava prehrana:** U našem vrtiću velik se naglasak stavlja na zdravu prehranu. Kvalitetu jelovnika kontrolira Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ. Potiče se i zdrava proslava rođendana. Svoj djeci je svakodnevno osigurana voćna marenda. Također, djeci se osiguravaju i zdravi napitci.
- **Školska kupovna politika:** Kad god je moguće izbjegava se upotreba jednokratnih proizvoda i štetnih sredstava za čišćenje. Za pisanje bilješki koristi se oporabljeni papir.
- **Vanjski okoliš:** Svaki vrtićki objekt ima svoj vanjski prostor – dvorište koje nudi bogate mogućnosti za igru djece. U blizini objekta u Triblju postoji i jezero do kojeg se često odlazi u šetnju. Djeca iz oba objekta, kad god je to moguće, borave na obližnjim livadama.

- **Politika zaštite okoliša i nastavni plan i program:** Naš vrtić nosi status međunarodne eko-škole od 2009. godine. Trenutno nosi zlatni status. Redovito se prate nove spoznaje iz područja odgoja i obrazovanja za održivi razvoj. U eko-programu sudjeluju sva djeca i djelatnici vrtića. U svakom objektu postoji eko-pano sa ključnih 7 eko-koraka. Ekološke aktivnosti se provode kontinuirano tijekom cijele godine. Velik naglasak stavlja se na prikupljanje i recikliranje te usvajanje znanja o prirodnim elementima (voda, zemlja, zrak). Eko-program je neizostavni dio redovitog odgojno-obrazovnog programa. Naše eko-akcije su više puta nagrađivane. Redovito se uključujemo u lokalne i globalne eko-akcije.

3. KORAK : PLAN DJELOVANJA

Tema na razini ustanove ove je godine daljnje provođenje projekta **VRTIĆ U PRIRODI**. Ovo je deseta godina provođenja ovog projekta.

- *Glavni cilj* projekta je razvijati inovativne metode za izgradnju osjećaja zajedništva s prirodom i među ljudima te poštivanja prirodne i kulturne baštine među djecom predškolske dobi.
- *Zadaci i aktivnosti za ostvarivanje teme:*
 - odlazak na dulje šetnje i boravci u nestrukturiranom okolišu ,
 - razvoj prirodnih oblika kretanja kao npr. penjanje, trčanje, puzanje, skakanje,
 - briga o čistoći okoliša,
 - briga o vlastitom otpadu,
 - spoznajne aktivnosti vezane uz prirodu i funkcioniranje eko sistema,
 - igre s materijalima iz prirode (lišće, kamenčići, zemlja, grančice i sl.),
 - izrada predmeta i igračaka od prirodnog materijala,
 - kreativne i likovne radionice s prirodnim materijalima,
 - što sve možemo osjetiti u prirodi: slušati vjetar, promatrati lišće, osjetiti kišu,
 - igre za razvijanje osjećaja za prirodu,
 - igre i pjesme o prirodi,
 - „ekspedicije“ s ciljem istraživanja prirode,
 - igre na livadi i šumi „Putovanje prirodom“,
 - orijentacijsko kretanje u prirodi (npr. „Mapa s blagom“),
 - tjelovježba na otvorenom prostoru ,
 - Brain Gym vježbe na otvorenom prostoru...
- *Vrijeme realizacije:* kontinuirano tijekom pedagoške godine 2022./2023., ovisno o vremenskim prilikama.
- *Nositelji teme:* odgajateljice svih odgojno-obrazovnih skupina.
- *Način dokumentiranja:* foto i video zapisi, transkripti

Tema objekta Tribalj je ***VOLI I MISLI NA PRIRODU, JER SVE ŠTO JE U PRIRODI – DIO JE NAS.***

- *Glavni cilj teme:*
 - *Za jasličke skupine:*
 - Izgrađivanje ekološke osjetljivosti djece aktivnim učenjem i djelovanjem u neposrednom okruženju
 - *Za vrtičke skupine:*
 - Osvještavanje važnosti čovjeka za očuvanje prirode kod djece
 - Razvoj svijesti o važnosti prirode za čovjeka
- *Zadaci i aktivnosti za ostvarivanje teme:*
 - *Jasličke skupine:*
 - **Rožice i Tići** – promatranje i uočavanje promjena u prirodi; oponašanje prirodnih pojava pokretom; osluškivanje i oponašanje zvukova iz prirode; igra i istraživanje prirodnih materijala; istraživanje prirode svim osjetilima; sadnja i briga o biljkama; razvijanje navike sakupljanja i razvrstavanja otpada
 - *Vrtičke skupine:*
 - **Črišnjice** – poimanje sebe kao pojedinca; gdje živim i što me okružuje; koliko sam bitan za našu planetu; kako utječem na prirodu koja me okružuje; likovne aktivnosti, izrada umnih mapa, istraživanje prirodnih materijala, boravak u prirodi, edukativni pisani materijali
 - **Bobice** – važnost vode za čovjeka; odakle dolazi voda; aktivnosti vezane uz stjecanje znanja o zraku i drveću; prikupljanje materijala iz prirode
- *Vrijeme realizacije:* kontinuirano tijekom pedagoške godine 2022./2023.
- *Nositelji teme:* odgajateljice odgojno-obrazovnih skupina Rožice, Črišnjice, Bobice, Tići.
- *Način dokumentiranja:* foto i video zapisi, transkripti.

Tema objekta Bribir je ***ŽIVOTINJE I LJUDI ZAJEDNO U PRIRODI.***

- *Glavni cilj teme:*
 - *Za jaslice* - očuvanje i zaštita prirode kako bi u njoj uživali budući naraštaji životinja i ljudi
 - *Za vrtičke skupine* – razvoj eko senzibiliteta prema prirodi i razvoj spoznaje o međusobnoj povezanosti čovjeka, biljaka i životinja
- *Zadaci i aktivnosti za ostvarivanje teme:*
 - *Jaslice:* upoznavanje životinja i njihovih staništa; oponašanje životinja; briga o životinjama; didaktičke igre na temu životinje
 - *Vrtičke skupine:* upoznavanje sa životinjama koje žive na farmi; istražiti što koja životinja pruža čovjeku, a što čovjek treba pružiti životinji

- *Vrijeme realizacije:* kontinuirano tijekom pedagoške godine 2022./2023.
- *Nositelji teme:* odgajateljice odgojno-obrazovnih skupina Mravci, Frankopani, Cvrčci.
- *Način dokumentiranja:* foto i video zapisi, transkripti.

4. KORAK : PRAĆENJE STANJA I OCJENJIVANJE

Praćenje stanja razrađuje se u suglasju s planom djelovanja. Prati se i ocjenjuje jesu li ostvareni ciljevi, bilježi se svaki uspješan postupak i predlažu postupci za neriješene probleme.

Osim odgajateljica i koordinatorice eko-programa, provedene akcije i aktivnosti prate i djeca uključena u **eko-patrole**. Oni “nadgledaju” postupanje ostale djece, ali i odraslih i o tome vode svoje zabilješke (u tabele, liste). Prate realizaciju eko-akcija, svakodnevnu brigu o čistoći i urednosti prostora. Zadatke Eko patrole svakodnevno provodi dvoje djece koja se odaberu nasumičnim izvlačenjem imena kako se nikoga ne bi izostavilo te kako bi svako dijete moglo ostvariti svoju odgovornost u provedbi eko aktivnosti. Zadatci eko-patrole su praćenje urednosti prostora koje zajedno koristimo u vrtiću i vani. Djeca provjeravaju je li sve na svome mjestu nakon provedenih aktivnosti i igre te u garderobi nakon dolaska izvana. Eko-patrola ima zadatak i podijeliti pribor za jelo prije ručka i pomoći odgajateljima i djeci u podjeli ručka. Vode brigu o popunjenosti kanti za recikliranje te njihovom pražnjenju po potrebi. U vrijeme provođenja Eko akcija Eko patrola ima zadatak prebrojavati ambalažu i nadgledati je li sav otpad dobro razvrstan.

Zadatak eko-patrola je i vođenje brige o urednosti i popunjenosti **eko-otoka**. Oni sadrže posude za odvajanje staroga papira, plastike i baterija. Navedeni otpad za razdvajanje redovito donose djeca i njihovi roditelji. Dio otpada se koristi za uporabu te za izradu didaktike i igara od pedagoški neoblikovanih materijala. Prodajom ostatka otpada skupljaju se sredstva za nabavu dodatne didaktike. U kuhinji se još odvaja otpadno jestivo ulje. Za preuzimanje otpada za recikliranje zaduženo je nadležno komunalno poduzeće.

Zadatak eko-koordinatorice i odgajateljica je i praćenje lokalnih i globalnih **eko-akcije** te uključivanje u iste sukladno ocjeni stanja. Redovito se uključujemo u akciju Zelena čistka povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje u koju se uključuju i roditelji. Ukoliko budu ponuđene uključiti ćemo se i u akcije u koje smo se prije uključivali poput Litter Less.

Sukladno praćenju stanja i ocjenjivanju uređuje se i **prostorno-materijalni kontekst** soba dnevnog boravka djece. U svakoj sobi nalazi se eko-centar bogat prirodnim i neoblikovanim materijalom, slikovnicama eko-tematike i eko-porukama. Materijali koje svakodnevno koristimo u radu su: drvo, kamen ,karton, velike kartonske role papira, raznovrsni rastresiti prirodni materijali koji se redovito zamjenjuju i dopunjuju.

5. KORAK : RAD PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU

Eko-program je neodvojiv od redovnog odgojno-obrazovnog programa te ga se redovito planira u Knjizi pedagoške dokumentacije odgojne skupine. Planovi i realizacije eko-aktivnosti se u dokumentaciji označavaju zelenom bojom.

Zadatak je svih odgojnih skupina provođenje aktivnosti radi realizacije odabranih eko-tema i provođenja projekta Vrtić u prirodi te planiranje sudjelovanja u eko-akcijama. Osim odabranih eko-tema, tijekom godine će se sa djecom raditi na općenitim temama ekološke tematike – voda, zemlja, zrak, bilje, životinje... Tijekom ostvarivanja plana i programa rada vodimo se načelom interdisciplinarnosti.

Zadace koordinatora tijekom godine su sljedeće: izrada Programa rada eko-vrtića, upoznavanje roditelja s programom rada, organiziranje sastanka eko-odbora, prikupljanje dokumentacije i priprema izvješća te priprema materijala za prilog Biltenu eko-škola.

Zadace odgojitelja uključuju: uređenje eko-panoa u svim objektima, dopuna eko-centra novim materijalima, približiti djeci pojam recikliranja, nastaviti tradiciju ukrašavanja prostora i božićne jelke eko-ukrasima, saditi cvijeće i bilja u suradnji s djecom i roditeljima...

Kontinuirano će se raditi na sljedećem: rad na projektu "Vrtić u prirodi" i odabranim eko-temama; korištenje prirodnih materijala u igri i stvaranju; sakupljanje i prodaja PET-ambalaže, starog papira i baterija; uređenje eko-panoa te rad eko-patrola.

U ovoj pedagoškoj godini planiraju se obilježiti ovi važni **eko-datumi i aktivnosti**:

<i>mjesec</i>	<i>datum</i>	<i>obilježavanje</i>
RUJAN	07.09.	Dan hrvatskih voda
	16.09.	Međunarodni dan ozonskog omotača
	26.09.	Svjetski dan oceana i mora Svjetski dan čistih planina
LISTOPAD	04.10.	Međunarodni dan zaštite životinja
	12.10.	Dan zahvalnosti za plodove zemlje
	20.10.	Svjetski dan jabuka
PROSINAC	11.12.	Međunarodni dan planina
VELJAČA	22.02.	Svjetski dan ekologije
OŽUJAK	14.03.	Međunarodni dan rijeka
	21.03.	Svjetski dan šuma
	22.03.	Svjetski dan voda
TRAVANJ	22.04.	Dan planeta Zemlje
	25.04.	Svjetski dan drveta
SVIBANJ	03.05.	Dan sunca
	15.05.	Dan sprečavanja neželjenih klimatskih promjena
	22.05.	Svjetski dan biološke raznolikosti
LIPANJ	25.06.	Dan Udruge Lijepa naša

6. KORAK : OBAVJEŠĆIVANJE JAVNOSTI I UKLJUČIVANJE MEDIJA

Osnovni način za obavješćivanje roditelja i javnosti o vrtiću kao eko-školi jesu **panoi** koji se nalaze u svim vrtićkim objektima. Stalni eko-panoi se uređuju početkom pedagoške godine te sadrže 7 eko-koraka, logo vrtića, logo Udruge Lijepa naša, FEE logo te logo eko-škola, dok su se promjenjivi eko-panoi uređuju periodično. Promjenjivi panoi sadržavaju dječje radove i dokumentaciju (fotografije) o djeci, roditeljima i odgajateljima u različitim eko aktivnostima.

Sve naše eko-akcije redovito prate **mediji**: Glas Vinodola, Novi list, tunera.info i ostali portali.

Akcija koju mediji naročito poprate je naš tradicionalni **Projektni dan** u sklopu Dana vrtića u svibnju. Već nekoliko godina zaredom Projektni dan obilježava se pošumljavanjem opožarenog područja sveta Barbara kod Bribira. U ovu akciju uključuju se djeca u dobi pred polazak u školu, njihovi roditelji te djelatnici Šumarije Crikvenica koji nam doniraju sadnice. Za ovu akciju smo 2017. godine dobili prvu nagradu INA-e i Novog lista za najbolji eko-projekt. Do sada je ukupno zasađeno 3500 sadnica crnog bora.

Ukoliko nas predstavnici Udruge Lijepa naša i ove godine pozovu, rado ćemo se odazvati i sudjelovati na **Seminaru za nove eko-škole** na kojem sudjelujemo već nekoliko godina prikazujući našu praksu kao dobar primjer rada eko-škole.

Kao i uvijek, i ove godine planiramo nastaviti **suradnju** sa roditeljima, lokalnom zajednicom, eko-kumovima, medijima, Udrugom Lijepa naša te ostalim eko-školama i institucijama koje su relevantne za ostvarivanje planiranim eko-aktivnosti.

7. KORAK : EKO-KODEKS I HIMNA

Eko-kodeks našeg vrtića osmislila su sama djeca čim smo se uključili u sustav Međunarodnih eko-škola.

Moto naše eko-škole : „ Zadatak je stvarno lak : volim more, šumu, zrak ! „

Kodeks:

1. Priroda je livada, šuma, voćke, zrak i voda i mi sve to trebamo čuvati.
2. U prirodu se ne smije bacati smeće, jer bi se zagadila.
3. Ne palimo vatru i ne bacajmo opuške u šumu, jer bi se mogla zapaliti.
4. Cvijeće nećemo ubrati, jer će uvenuti i ne može ozdraviti. Treba posaditi novo cvijeće i drveće.
5. U vodu i šumu ne bacamo baterije i stare aute.
6. Ako se u nju baca smeće, voda se ne može piti.

Eko-himnu "Naš je vrtić eko-kutić" napisao je i uglazbio roditelj dvoje djece polaznika vrtića, kantautor Neven Barac.

Koordinator
Iva Baldo Karlić :

Ravnatelj
Sandra Miculinić :
